

Vnuk autorky Deduška Večerníčka: Považujem ho za naše kultúrne dedičstvo

26. 10. 2024 07:55 - pred 2 dňami

Online

standard.sk

Zhrnutie

Michal Minich-

Mlčoušek je výkonný riaditeľ Bienále animácie Bratislava a má bohaté skúsenosti v oblasti audiovizuálnej tvorby a vzdelávania. Vyrastal v rodine spojené s filmom, jeho babka je autorkou postavy Deduška Večerníčka, čo malo významný vplyv na jeho kariéru. V súčasnosti sa zameriava na rozvoj animácie a spoluprácu s novými technológiami, vrátane umelkej inteligencie, ktorú považuje za nástroj na podporu kreativity. Na Bienále sa tento rok prihlásilo 1764 animovaných filmov z 91 krajín, pričom Minich-Mlčoušek osobne videl približne 1700 z nich.

Zhrnutie bolo vytvorené strojovo aplikáciou Mediaboard.

Vnuk autorky Deduška Večerníčka: Považujem ho za naše kultúrne dedičstvo

Lenka Tkáčová

26.10.2024 o 07:55

Michal Minich-Mlčoušek pôsobil aj ako politický koordinátor so sídlom v Bruseli pre najväčšiu svetovú neziskovú organizáciu v oblasti vzdelávania. Napísal strategickú politiku pre 132 lídrov mimovládnych organizácií a vystúpil aj na pôde OSN či v Rade Európy. Má viac ako 25 rokov skúseností v oblasti výkonnej komunikácie, vyprodukoval približne 80 audiovizuálnych projektov.

Vaše zoznámenie s animáciou či animovaným filmom siaha omnoho hlbšie ako len do súčasného festivalu animovaných filmov pre deti **Bienále animácie Bratislava**, ktorého ste výkonný riaditeľ.

Je pravda, že som silne ovplyvnený svojou rodinou a predkami, pretože som sa narodil do filmovej rodiny. Moja babka, Anna Minichová, je autorkou postavy a zvučky Deduška Večerníčka, ktorej dal výtvarnú podobu Ladislav Čapek a hudbu skomponoval Jaroslav Celba. Zvučka Večerníčka je vysielaná už takmer päťdesiat rokov v hlavnom vysielacom čase a má veľký význam pre niekoľko generácií. Vyrastal som okolo rozprávok a večerníčkov, videl som, ako tvrdo pracuje moja mama ako dramaturgička a autorka v televízii, a tiež som sledoval moju babku. Od malička som preto považoval televíziu a audiovizuálnu tvorbu za niečo nádherné, krásne a magické.

Kedy ste prvýkrát chytili do rúk kameru aj vy?

Keď som mal trinásť rokov, začal som nakrúcať s našou prvou kamerou. Keď som sa na výlete s otcom Vladimírom Mlčoušekom, filmovým historikom, kritikom a teoretikom pozrel do hľadáča, uvedomil som si, že je to úžasný svet, do ktorého chcem vstúpiť. Bolo to podobné tomu, ako dieťa alebo divák vstupuje do rozprávky cez televíznu obrazovku. Chcel som sa s tým trochu pohrať. Toto „hranie sa“, ktoré sa v našej rodine tradovalo v tvorivom prostredí, vo mne vzbudilo záujem o filmársku prácu.

Preto ste sa rozhodli študovať filmovú a televíznu tvorbu?

Áno, ako 16-ročný som vycestoval do Kanady na štipendium a vo veľmi vzdialenom svete som sa prebýjal so svojou – vtedy chabou – angličtinou. Ako jediný syn svojich rodičov som sa snažil navnímať a získať nové skúsenosti.

Neskôr som pracoval so zahraničnými organizáciami v dvoch oblastiach, pričom jednou z nich bolo školstvo, pretože mladí ľudia boli pre mňa vždy dôležití. Po návrate na Slovensko som sa zamerlal na prácu s mladými ľuďmi, v čom pokračujem aj teraz ako riaditeľ **Bienále animácie Bratislava**. Mojim cieľom je naďalej rozvíjať filmovú,

televíziu a audiovizuálnu činnosť a odovzdávať zážitky deťom a mladým ľuďom v čo najširšej miere.

Rodina Minich-Mlčoušek , ktorá získala vyše 50 medzinárodných ocenení. Foto: timeforwords.com

Čo bolo vašim prvým dielom v trinástich rokoch? Pamätáte si to?

Išli sme s otcom do Starého Mesta v Bratislave, kde sme nakrúcali zábery mesta a objektov, ktoré nás v tej chvíli zaujali. V tých časoch bol ešte používaný strih kazety na kazetu, a tak bolo fascinujúce sledovať, ako ma otec učil základy strihu. Vyrastal som v Bratislavskom chlapčenskom zbore a vždy, keď sme cestovali na zájazdy do zahraničia, bral som so sebou kameru a vytváral krátke dokumenty o našich skúsenostiach a koncertoch. Bol som ten, ktorý zachytával zážitky a snažil sa ich zvečňovať.

Pre mnohých z nás predstavoval Večerníček v detstve čas odchodu do postieľok. Vy ste vlastne, takpovediac, vnúčikom Deduška Večerníčka (smiech). Vnímali ste ako dieťa spojenie vašej babky s večernými rozprávkami? Aký to má pre vás význam dnes?

Áno, (smiech). Večerníček ma fascinoval z hľadiska žánru a z pohľadu filmára v zahraničí, kde som, ako som už spomenul, študoval. Mal som príležitosť povedať svojim spolužiakom, že na Slovensku máme špecifický žáner, ktorý trvá menej ako desať minút, opakuje sa a má štyri ročné obdobia. Televízne Večerníčky počas dlhého obdobia propagovali slovenskú animovanú tvorbu na medzinárodných filmových festivaloch a získali množstvo ocenení. Večerníček bol a je prostriedkom, ako predstaviť Slovensko, najmä na miestach, kde o ňom nepočuli. Považujem ho za kultúrne dedičstvo, rovnako ako **Bienále animácie Bratislava**.

Ako v zahraničí reagovali na náš Večerníček?

Nepoznali ho. Moji spolužiaci sa vždy zaoberali hraným filmom alebo dokumentaristikou. Takže to bolo pre nich niečo iné.

Áno, animovaná tvorba z našich krajín, ktorá bola bez použitia počítača „CGI“ (computer-generated imagery) ručným spôsobom vypracovaná v 24 snímkach za sekundu, je podľa mňa úžasné remeslo, a to som sa vždy snažil ľuďom zdôrazniť. Už len to, že sa niekto takýmto odovzdaným spôsobom venuje tvorivej práci je podľa mňa rovnako umením aj remeslom.

Výkonný riaditeľ **Bienále animácie Bratislava** Michal Minich-Mlčoušek. Foto: Krištof Gremsperger

Keď už hovoríme o ručnej animácii a napríklad aj štýle stop motion, ktorý sa využíva v rozprávke Pat a Mat, aká je súčasná situácia v animovanom priemysle? Využívajú sa hybridné kombinácie techník, alebo sa už spolieha predovšetkým na umelú inteligenciu? Čo očakávať od budúcnosti?

Som veľmi rád, že na **Bienále animácie Bratislava (BAB)** prijali pozvanie známi svetoví tvorcovia, ktorí na pódiu diskutovali o týchto témach. Nejde teda primárne iba o moje názory. Umelá inteligencia je významnou témou, pretože si všetci uvedomujeme jej vplyv na kreatívny priemysel. Nedokázali sme predpokladať, že tvorivý priemysel bude jeden z prvých, do ktorých tak výrazne AI vkročí. Quentin Auger z Francúzska na BAB-e hovoril o tom, ako môžu vo svojom animačnom štúdiu využiť umelú inteligenciu na zjednodušenie niektorých základných procesov, aby animátori mali viac priestoru na kreativitu. Podobne ani Paul Robinson, prezident Cartoon Channel Worldwide, nepovažuje AI za hrozbu, ale skôr za nástroj, ktorý môže profesionálom pomôcť v ich práci.

Navštívil nás aj Frank Gladstone, ktorý v Hollywoode vedie najvýznamnejšie oceňovanie tvorcov a animácií mimo Oscarov a sám spolupracoval na filmoch ako Leví kráľ, Aladin, Pocahontas, Kráska a zviera. AI mi často spomína ako výzvu pri tvorbe kategórií pre nadchádzajúce ročníky ich vyše 50-ročného podujatia.

Takže s využitím umelej inteligencie v animovanom priemysle súhlasíte.

Nesmieme sa báť umelej inteligencie, ale mali by sme sa naučiť s ňou spolupracovať, aby sme posilnili profesionálnu činnosť. Keď dáte ľuďom do ruky vyspelý nástroj, môžu ho použiť jedným alebo druhým smerom. Tí, ktorí rozumejú procesom v oblasti animácie, sú schopní využiť nové technológie inak ako laik. Nie je to až také jednoduché, a práve preto sme sa o tom rozprávali. Tieto nástroje sú síce k dispozícii, ale človek im musí rozumieť a vedieť, ako ich efektívne využiť.

Nebojíte sa oklieštenia kreativity? Ved' umelej inteligencii môžeme zadať kľúčové informácie a vytvorí obsah za nás.

V súčasnosti je prístup k novým technológiám zatiaľ stále jasne rozpoznateľný. Vieme, kedy ide o prácu profesionála a kedy je film generovaný automaticky. Nie je možné predpovedať, ako sa vývoj posunie, ale aktuálne ide stále len o nástroj, okolo ktorého môžeme viesť diskusie. Ešte sme sa nedostali do fázy, že by sme len reagovali a boli ohrození jeho schopnosťami.

Spomínali sme už **Bienále animácie Bratislava**. Tento rok sa do súťaže animovaných filmov prihlásilo 1764 výtvorov z 91 krajín. Koľko z nich ste osobne videli?

Videl som okolo 1700 filmov.

Výkonný riaditeľ **Bienále animácie Bratislava** Michal Minich-Mlčoušek. Foto: Krištof Gremšperger

Ako sa to dá?

Vzhľadom na nedostatok času a fakt, že svoju súčasnú prácu vnímam skôr ako životnú misiu než zamestnanie, som nepočítal hodiny od rána do večera. Skôr som sa zameriaval na to, koľko hodín musím nevyhnutne spať, aby som stihol všetko pripraviť do nášho hlavného ceremoniálu.

Máte dve deti, Miška a Karolítku. Pozerali filmy s vami? Zhodli ste sa v názoroch a preferenciách na nominácie?

Oni sami ma presviedčali, že chcú vidieť čo najviac filmov (smiech). Keď sme museli vytvoriť Výberovú a nominačnú komisiu, ktorá tento rok pozostávala z piatich významných odborníkov s bohatými skúsenosťami, spoliehal som sa na ich rady. Keď som už mal pripravené návrhy, snažil som sa odolávať žiadostiam svojich detí (smiech), pretože sa musia učiť, nielen pozerať filmy. Musím konštatovať, že aj táto práca bol spôsob, ako stmeliť naše vzťahy. Deti si uvedomili, že majú otca, ktorý je podľa nich „in“, pretože sleduje rozprávky a hodnotí ich.

Často som sa s nimi radil o tom, ktoré filmy sa im páčia. Keď medzinárodná porota zasadala a hodnotila, bol som rád, že práve ony boli jednými z prvých divákov a kritikov práce nás, dospelákov. Filmy sme nevyberali len preto, že sa páčia im, ale teší ma, že ocenené filmy sú jedinečné a všetkým sa páčia. Tento rok sa podarila úžasná vec, víťazný film dokonale vystihuje podstatu **BAB**.

Takže, ak by sa niekto chcel veľmi rýchlo dozvedieť, o čom bienále je, odporúčate mu, aby si pozrel víťazný film Pastierik svíň ?

Presne tak. Na základe neho získa presné informácie, o čom je naše podujatie s vyše 40-ročnou tradíciou. Nech si ho každý pozrie a zistí, ako sa pritom cíti, a to je cieľom mojej práce. Tento film spája ľudí a na jeho pochopenie nepotrebujete nič čítať.

Keďže už nemám svoju mamu a viem, že strávila desaťročia prácou na tomto podujatí, cítim vďačnosť ako syn, ktorý sa snaží niečo vrátiť. Nemal som možnosť stihnúť s ňou prediskutovať všetky tvorivé otázky ohľadom prípravy **Bienále animácie Bratislava**.

BIBIANA však získala pracovníka, ktorý to neberie ako prácu, ale ako niečo veľmi emocionálne dôležité. Môj syn si pamätá svoju babku, ktorá zasvätila svoj život tomuto jedinečnému podujatiu pre deti a ja ako otec, chcem udržať jej spomienku v srdciach vnúčať Kataríny Minichovej. Snažil som sa, aby bolo celé Bienále pre deti skutočne veľkým zážitkom, a preto sme po prvýkrát pozvali toľko detí na hlavný ceremoniál. Bola to oslava najkrajších filmov z celého sveta a nedokážem si predstaviť, že by to v budúcnosti malo byť inak.

Mali ste príležitosť [redaktorka počas návštevy BIBIANY, pozn. red.] stretnúť sa aj s Jozefom Mikulášikom, vedúcim oddelenia marketingu, stratégie a riadenia v BIBIANE. Od začiatku podujatia pomáhal v nastavovaní inovácií a v zabezpečovaní celého ceremoniálu od režijnej stránky až po grafickú.

Výkonný riaditeľ **Bienále animácie Bratislava** Michal Minich-Mlčoušek. Foto: Krištof Gremšperger

Ministerstvo školstva podporilo iniciatívu, ktorá umožnila preniesť nominované filmy do každého ročníka základných škôl na Slovensku. Predpokladám, že ako otec dvoch detí ste konfrontovaný s mobilmi a aplikáciami. Aký je rozdiel medzi celovečerným animovaným filmom a blikajúcimi videami povedzme na TikToku?

Na **Bienále animácie Bratislava** ponúkame zážitky, ktoré majú jasnú štruktúru – začiatok, stred a koniec. Tieto zážitky sú navrhnuté tak, aby trvali maximálne 45 minút, teda jednu vyučovaciu hodinu a poskytli učiteľom priestor na diskusiu. Nie je to bežné youtubové sledovanie a streamovanie giganticky neprehľadného obsahu, pretože to dokáže zahltiť aj dospeláka.

Z pohľadu otca dvoch malých detí, deväťročného syna a päťročnej dcéry, sa snažím udržať sledovanie videí pod kontrolou. V našej filmárskej rodine sme si zaužívali pravidlo, že polhodina z YouTube denne je maximum, a aj to musí mať vzdelávací obsah. Učím syna, aby vedel argumentovať. Keď chce niečo pozerať, musí mi vysvetliť, čo z toho získa, prečo to chce sledovať, ako mu to pomôže, a na základe toho mu to schválím.

Predpokladám, že deti sú v presviedčaní veľmi šikovné, keď si chcú niečo pozrieť (smiech).

Sú veľmi šikovné, lebo ako každé dieťa, dokážu dospelého prečítať veľmi rýchlo. Možno niekedy rýchlejšie ako samotní dospelí medzi sebou, takže už vedia, čo na mňa platí (smiech).

Ak by som si chcela pozrieť video, čím by som vás presvedčila?

(Smiech) Musíte mi povedať aspoň tri dôvody, v čom vám to, čo sledujete, pomôže v reálnom živote. Ako vás to posunie ďalej a čo sa z toho môžete naučiť. Samozrejme, takéto formulácie slov nesmerujem priamo k synovi a dcére, ale vysvetľujem im to jednoduchšie.

Tak, ako ma moji rodičia nenásilne viedli k filmárstvu a odovzdávali mi svoje „know-how“, snažím sa aj ja, ako otec štvrtej generácie filmových tvorcov, odovzdať svojim deťom všetko, čo viem o filmárčine a medziľudských vzťahoch, a to čo najprístupnejším a najhravejším spôsobom. Uvedomujem si, že máme len obmedzený čas na to, aby sme ako rodičia dali deťom informácie, ktoré im povedzme škola neposkytne.

Výkonný riaditeľ **Bienále animácie Bratislava** Michal Minich-Mlčoušek. Foto: Krištof Gremšperger

Ak by sme chceli rodičom dať tip, ktoré mediálne obsahy pre deti stoja za to?

To je ťažká otázka. Nemôžeme propagovať určitú platformu, ktorú poznáme všetci ani konkrétne obsahy, ktoré poznáme všetci.

Povedzte aspoň parametre, čo považujete za prínosné.

Myslím si, že najlepšie programy sú tie, ktoré inšpirujú deti mať záujem o vzdelávanie. Mali by podnecovať záujem o vedu, techniku, literatúru a podobne, aby deti motivovali otvoriť knižku alebo sa zapojiť do vyučovania. Ak sa filmárom podarí vzbudzovať takýto záujem, mali by sa o to snažiť ešte viac. Každý filmár vie, ako hudba a rýchly strih dokážu stimulovať záujem. Primárne mi preto vadia programy, ktoré iba vťahujú pozornosť detí a divákov, ale obsahovo im nezdediajú nič dôležité.

Tých je dnes dosť.

Áno, tých je viac ako veľa.

Ste preto zástancom ručne kreslenej animácie?

Keď niekto venuje veľa času tradičnej animácii a do svojho diela vloží kus seba, je to cítiť. Myslím, že je na rodičoch, aby aj v dnešnej dobe, hoci máme málo času, hľadali programy, ktoré vznikali dlhšie a sú náročnejšie na výrobu. Možno ich nie je také jednoduché nájsť, ale je to ako hľadanie ihly v kope sena. Ako riaditeľ **Bienále animácie Bratislava** sa snažím nájsť takéto „ihly“ a som nadšený, keď sa tvorcovia filmov rozhodnú prísť. O to krajšie je pre rodiča, keď si dá tú námahu a objaví pre svoje deti programy s určitým vzdelávacím potenciálom. Toto by malo byť cieľom.

Čo čaká návštevníkov BIBIANY počas októbra v rámci **Bienále animácie Bratislava**? Po prvýkrát vítame počas celého mesiaca október verejnosť každý deň po 13.00, aby prišla do kina **BAB** v BIBIANE. Návštevníci si môžu pozrieť pásma filmov z oficiálneho výberu, ktoré sú určené pre rôzne vekové kategórie – od prvého stupňa základných škôl až po starších divákov. Okrem premietania pre základné školy sa v deň prázdnin, 30. októbra, uskutoční v Kine Lumière premietanie výberu filmov pre všetkých, o 9.00 a 10.20. Srdečne pozývam.

Máme aj niekoľko **výstav**. V Národnom divadle v Košiciach sme otvorili **výstavu** významného oscarového režiséra. Podarilo sa nám tiež „spojiť“ krajinu animovanými filmami na oboch koncoch. Vystavujeme grafické návrhy režiséra Michaëla Dudoka de Wita k jeho filmu Červená korytnačka. Tieto panely sú súbežne umiestnené v Univerzitej knižnici Bratislava na Ventúrskej ulici aj v Národnom divadle Košice. Panely sú rôzne, takže ak navštívite obidve mestá v priebehu mesiaca október, môžete si pozrieť obe časti jednej **výstavy**.

V Maďarskom kultúrnom centre Bratislava prebieha **výstava** Filmové básničky a pesničky, ktorá vznikla v spolupráci s Univerzitou umenia a dizajnu Moholy-Nagy v Budapešti (MOME). Je zaujímavá, pretože absolventi takzvaného inkubačného programu vytvorili filmy na základe diel známych autorov pre deti. Okrem toho sa v 13 partnerských knižniciach na Slovensku a v spolupráci s nimi, ktorú si veľmi cením, premietajú počas celého októbra filmy z oficiálneho výberu.

Latku sme nastavili vysoko. Už teraz sa teším, že v roku 2026 ju spoločne posunieme ešte vyššie.

Lenka Tkáčová

26.10.2024 o 07:55

Autor: Lenka Tkáčová